

MAGYAR KÖZLELET

TÁRSADALOM, KÖZGAZDASÁG, VÁROSPOLITIKA, MŰVÉSZETEK

Szerkesztő: LUKÁTS ELEMÉR

A TARTALOMBÓL:

Borjúpörkölt és idegenforgalom...

A Phönix-ügy igazi arca

**Mi hiányzik ahhoz,
hogy a Dohányjövedék üzlet is legyen?**

A „vendégforgalom“ 11 milliója

**Sereg magyar vendéglőt és kávéházat tesz tönkre a
Corvin Áruház illegális zenés büffé konkurrenciája**

— Hivatlan purifikátorok ellen —

Hutter-Leverék romboló hadjárata a szappanpiacon — Milyen a Nemzeti Balesetbiztosító üzletpolitikája — Izsákék meghiusult reklámtrükkje — Kende Tódor távozik a Vasművek egyesületétől?

Péchy-Horváth Rezső riportja a kiháló matyó-népviseletről.

Színház — Film — Rádió

Igaztollu husvét utáni kritikája a rádió szintelen műsoráról, a „bullátlan“ Belvárosról-arról a bizonyos „panzióról“ a magyar filmgyártás megtorpanásáról a mulatók megrendszabályozásáról stb.

Megjelenik havonta kétszer

VIII. évfolyam, 7-8. szám.

Budapest, 1936. április 20.

Ára 40 fillér
Ausztriában 40 garas

friss tejszinnel
gyártott

Liz

arcápoló szappan
szabadalom

Liz arc- és bőrápoló krém
a legjobb kozmetikum.

Kapható minden jobb üzletben — Gyártja:

„HAJNAL“ IPARI R.-T.
Budapest, IX., Gubacsi ut 3

Telefon: József 339-35, 340-48

S I D O L
fémtisztító

Gyártja:
Götzl Lipót

„S I D O L“ Vegyitermékek Gyára Rt. Budapest, VII,
Cserei ucca 14 — Telefon: Automata 966-86 és 968-27

A ROYAL FILMSZÍNHÁZAK

Royal Apollo,
Forum,
Décsi,
Casino,
Capitol,
Palace

MŰSORA VEZET!

Borjúpörkölt és idegenforgalom . . .

A laptriász déli orgánuma 15.-i számában nagyon elevenre tapintó cikkben hozta napirendre a jánoshegyi roskatag vendéglő esetéből kiindulva és az idegenforgalom érdekeivel kapcsolatban a témát, hogy bizony nem minden helyiség felel meg azoknak a követelményeknek, melyeket a mindjobban fejlődő idegenjárás állít elébe.

Mi már régen hangoztattuk ezt szerény hasábjainkon. Bizony nemcsak a jánoshegyi vendéglő az egyetlen, amelynél bő ok van a nehezmenyezésre. Tessék csak alaposan körülnézni és 90%-os lesz a hiba-eredmény. Rengeteg olyan helyiség van, ahol alapos átalakításra volna sürgős szükség. Természetesen nem mindegyik, sőt alig valamelyik van abban a szerencsés helyzetben, hogy az átalakítással járó terheket, mint ahogy a jánoshegyi teheti, — a fővárosra átháríthatja. Így azután féltő, hogy ezek a nagyon szűk-ségtelt átalakítások még sokáig váratnak magukra.

Van azonban az ügynek olyan része is, amely költségmentesen oldható meg és legalább is olyan égetően sürgős, mint a helyiség architektonális megrend-

szabályozása. Ez pedig az étlapnak az a része, amely az árakat tünteti fel. E téren is rengeteg a reparálni való.

Közismert a nyári vendéglők rettenetes áruzsorája. Tudjuk, hogy a főváros környékén fekvő kirándulólhelyek néhány étkező helyisége hogy megvágja a wikendezőket és ezzel szemben milyen kevéssé ad megfelelőt minőségben és mennyiségben egyaránt. Fantasztikus árakat hajlandók elkérni a borjúpörköltért, amely kicsi ugyan, de annál gyanúsabb minőségű!

Mármost ment ez a gyatra állapot addig, amíg az idegenforgalom fejlődése mai pontjához el nem érkezett. Itt azonban megálljt parancsol az ésszerűség! Az idegent nemcsak az riaszthatja el, sőt az kevésbé, hogy mondjuk az x-hegyi vendéglő falai kissé kopot-tak, hanem visszahozhatatlanul elűzheti, ha ötszörös árat fizettetnek vele, ha a főpincér szemérmetlenül fél-revezeti stb.

Ez az a pont, amelynél legjobban vigyáznunk kell, ha azt akarjuk, hogy az idegenforgalom fejlődési vonalában törés be ne következék!

A biztosítási piac és a biztosítottak érdeke tiszta vizet kíván a keserű Phönix-pohárba

Kaptuk és adjuk :

Szerkesztő Ur, tisztán akarunk látni a Phönix-zürzavarban!

— Levél —

Cím és megszólítás. Azután:

...mert 36.000 biztosított nyugalma jelentené, ha az általános hallgatás helyett őszinte, vagy annak hangzó képet kapnánk a Phönix-esetről. Méltányoljuk, hogy az amúgysem túlzott talajjal rendelkező biztosítás érdekeit is féltik, de ki félti és óvja igaz gondal azokét, akik havonként olyan lelkiismeretességgel fizették a nehéz pengőiket! Hiszen, ha csak egy ízben is elmáradtunk kérem, harmadnapra itt volt a szigorú ügyvédi levél és hetednapra a per összes költségeivel. Azt látjuk, hogy a sajtó — bizonyára nagyon helyesen — roppant óvatos, ha ... ha egyáltalában közelebről kezeli a Phönix-ügyet. Inkább hallgat. Lehet, hogy így helyes. Az intézet, vagy mondjuk így, az intézetek érdekében. Elfogadom. De a mi érdekeink? A mi biztosításunk sorsa? Most olvastuk, hogy 12 millió alaptőkével szemben majdnem 300 millió (schillingben!) a veszteség! Hát ezt a szörnyű differenciát kivel és hogyan fedezik? Csupa rébusz! Amikre mielőbbi választ vár

egy a 36.000 közül!

Bizalommal remélhető, hogy a 36.000 biztosított összes érdekeit megvédik.

Ámde úgy véljük, elég volt a némaságból. Bőséges és őszinte felvilágosítást remél és vár itt mindenki, akinek szíven fekszik a Phönix érdekeltjeinek sorsán túlmenően a magyar biztosítás sorsa.

LUKATS

DIVATSZALÓN
A BELVÁROS HÖLGYEINEK
KEDVELT SZALÓNJA
VII., KÁROLY KÖRÚT 5.

SZEKSZÁRDI BORPINCSE
JÓZSEF UCCA 19. TELEFON: 320-63.

EREDETI SZEKSZÁRDI BIKAVÉR
SZEKSZÁRDI ÜRMÖS
ÉS MÁ SZEKSZÁRDI FAJBOROK

SZEKSZÁRDI BORVIDÉKI BORTERMELŐK ALLAMI
ELLENŐRZÉS ALATT ÁLLÓ PINCESZÖVETKEZE-
TÉNEK TERMELŐI KIMÉRÉSE POHARAZÁSSAL
5 litert házhoz szállítunk.
Fekete Sándor igazgatása alatt.

Péchy-Horváth Rezső riportja: Kihalóban a matyó-viselet

Mezőkövesd, április 12.

Mezőkövesdnek, Matyóország immár világhíres fővárosának is beteljesedett a sorsa, ami — úgy látszik — multhatatlanul utólér a mai modern világban minden olyan zúgot, amely a maga különös, szép vagy művészietlen népviseletét és egyéb sajátos népművészeti holmijait századokon keresztül át tudta menteni. Mezőkövesdet is az a veszély fenyegeti, még pedig — sajnos — döbbenetesen közelről, hogy káprázatosan színdús, jellemző és nagy művészi izlésű, világhírű népművészetét a végpusztulás, a megsemmisülés éri, hála a mindent „egyszerűsíteni“, egyenruhásítani kívánó modern korszellemnek.

A matyó népművészet napjainkban bizonyos hanyatlásnak indult. Ez kezdődött akkor, amikor a háború közepén a régi, a mainál egyszerűbb és kevesebb színű, de annál sokkalta művészibb himzési módokról áttértek a mai szárszínű, műselymes himzésre. A matyó kézimunkát tulajdonképpen akkor fedezték fel, de nem a művészi szép rajongói vagy a szegénysorsú matyók jóakarói, hanem azok, akik élelmes ösztönüknél fogva látták, hogy a matyó kézimunka kelendő piaci árú lehet amely aranybányái lehetőségeket nyújt azoknak, akik idejében, még elsőként fognak foglalkozni vele.

Ezek reávetették tehát magukat a matyó kézimunkára és kezdték azt a tömegesen, gyári termeléshez hasonló nagyüzemmel gyártani. Mivel azonban az ős szépségű himzésmintákat és színeket kevésnek és egyszerűnek találták, új mintákat rajzoltattak s a rajzokat a régi kék és piros színek helyett a szírvány összes színeinek egész gazdagságával varratják ki. Csupa színtobzódás egy-egy ilyen matyó kézimunka s a mai vásárlókörönség kizáróan csak ezeket ismeri. A régebbi, a matyó fantázia és matyó ösztön által teremtett, tehát az *igazi* matyó kézimunkákat ma már csak néhány, a Mezőkövesden vagy a környéken lakó úricsaládnál és a — múzeumokban lehet megtalálni. Esetleg — a ritkább esetekben — pedig a — sírban... Igenis: a sírban; mert a nemesveretű, régi pompájú, családról családra maradó, értékes örökséget tevő művészi kézimunkákat el szokták temetni a kedves halottal s akárhányszor a koporsó lezárása előtt mentenek meg a hozzáértők egy-egy ilyen nagy értékű, remekszép kézimunkát, amelyet szemfedőnek akartak felhasználni...

Természetszerű következmény, hogy a gyárilag készített, tömegcikké vált matyó kézimunkák rövidesen annyira elárasztották a bel- és külföldet egyaránt, hogy rövidesen megszokottá, sőt unottá váltak a matyó dolgok amelyeknek eladása napról-napra nagyobb nehézségekbe ütközik. Ez persze kihatással van a kézimunkák eladási árára is és mivel ez és az előállítási ár között mindinkább kevesebb az összhang: a matyó asszonyok — nem lévén sok hasznuk a látástól vakulásig tartó kézimunkázásból — mindinkább kezdenek felhagyni a matyó himzések és egyéb népművészeti holmik készítésével.

Ez az egyik oka a matyó népviseleti és egyéb kézimunkák mai válságának.

A másik ok viszont az, amire cikkem elején rámutattam. A matyók kezdik elhagyni, mellőzni levetni a káprázatos szín-pompájú, szemnek és szívnek egyaránt kellemes, az egész magyar glóbuszon teljesen egyedülálló gazdagságú népviseletet és — főleg a fiatalabbak — a színes selymekbe való öltözködés helyett mindjobban és jobban felveszi a városi munkásosztály nemzetközi öltözködését: a hosszú nadrágot, a durva bakancsot, felül pedig a kötött gyári pullover, fejfedőül viszont a lapos micisapkát. A lányok között pedig mindjobban terjed az olcsó, mintás, bolti kelmék divatja s az ősi szárszínű, pompás himzésű matyó leányruhák helyett divatlapokból kipécézett modellekre szabják a bolti krepdesin, marokén, szatén és egyéb gyári anyagokat.

Csak meg kell nézni egy-egy vasárnapi leánykorzót a mezőkövesdi plébániatemplom előtti hatalmas téren. Ma már majdnem a fele a felvonult fiatalságnak mellőzi a színdús matyó viseletet és jár ugyanolyan szürkén egyhangú és egyforma, egyenruhaszerűen semmitmondó viseletben, mint akármelyik város „kiöltözködött“ cselédleányai.

És ennek a hitehagyottságnak lelki következményei is vannak. Példaképpen említették előttem azt a matyó férfit, aki — mint annyi sokan a megmételtyezették közül — szégyelt az utcára menni abban a viseletben amely pedig bízvást fejedelme lehetne az összes népi öltözeteknek. Egy másik példa: egy matyót valami idegen úr le akart fényképezni és amikor a gazda húzódozott, biztatni kezdték, de erre nagymérgesen így csattant fel:

— Hagyjanak békében! Nem vagyok én pojáca!

Szólt és bement a házba, aztán lehányta magáról a gyönyörű népi ruhát.

Azt a híresztelést, hogy sok fiatalabb matyó már szégyenli az ősi viseletet, többen is megerősítették előttem.

És mivel sok ilyen szégyenlős matyó van Mezőkövesden s ez a különös magatartás mindjobban terjed, a matyók között élő, velük nagy szeretettel törődő értelmiségiek csak pár évtizedre szabják a matyó népviselet fennmaradását létének határát.

A veszély — mint kifejtettem — kettős. Először: a matyó kézimunkák áradata jóformán megsemmisítette a rendes árakat és ezért igen sokan nem termelnek, a kézimunkanagyvállalkozók is éppen ez okból nem készíttetnek; másodsor: a fiatalok nagy része restelkedésből vagy kényelemből abbahagyja a színes, ősi viseletet és a gyári készítményeket hordja. Az utóbbi oknál közrejátszik a gazdasági helyzet is. A buzgó katolikus matyóság ugyanis tragikusan, földhözragadottan szegény.

— Uram — mondotta Dala József István festőművész-tanár, a matyók nagy barátja, igen elszomorodottan — nincs senkinek sem fogalma arról, hogy milyen elképesztő nyomorúságban élnek ezek az emberek! Nincs fantázia amely ezt el tudná képzelni!

A fenyegető veszedelem elhárításán határtalan buzgalommal és megható szeretettel igyekszik munkálkodni a mezőkövesdi katolikus reálgymnázium néhány derék tanára, élén Bayer József főigazgatóval, aki a mezőkövesdi kézimunkák érdekében eddig is a legtöbbet tette. Hűséges munkatársa ebben Dala József István, egyik tanára, aki jeles festőművész is egyben és helyes érzékkel specializálva magát a matyó képekre és portrékra, valóságos *múzeumot festett össze* a pompás díszű matyókról, ami mind hasznos anyag lesz az utókornak a pusztuló matyó népművészetről.

Ez a két lelkes tanárember a rendelkezésükre álló, nevetéseges csekély anyagi eszközökkel valóságos kincstárat tevő matyó múzeumot állított össze a reálgymnázium tanári szobájában.

Történeti sorrendben vannak itt az ősi matyó kézimunkák, díszes női, leányka-, menyasszonyi és menyecske-ruhák, flúk, legények és idősebbek himzett, díszítes ruhái, kötényei, fejfedői. Sok-sok akad ezek között, amit utolsó példányként mentettek meg és féltve őriznek a matyó népművészet elmulthatatlan kincsei gyanánt. Nem egyet a koporsóból mentettek ki, sokszor utolsó darabját egy remek művészi mintának, mert ősi szokás a matyóknál, hogy az elköltözöttet valami kiválóan szép, nemes varrattal terítik le. S így tűnnek el a ládafiákban rejtegetett gyönyörű kézimunkák — örökre... Mert hiszen rem minden temetésnél lehetnek ott és örköndhetnek az ilyen kincsek felett ezek a derék tanárok!

Érdekes, ma már történeti emlék a sok „ragyogó”, ami fékötőn, kötényen, pruszlíkon levő ezüst s aranyos díszítés volt, de ami már nem látható a matyó öltözekeken. Hogy miért nem? Ennek érdekes és felette tanulságos a története. A ragyogó külföldi, főleg cseh árucikk volt, gyárilag készült művészietlen tömegmunka, amelyet pazar csillogása miatt szerettek a matyók és amelyért évente sok-sok ezer pengő vándorolt ki az országból. De egyszer, 1925-ben, a hazafias érzésű mezőkövesdi értelmiség felvilágosító hadjáratot indított a cseh árú ellen és ennek eredménye az lett, hogy egy ünnepen a plébániatemplom előtt leányok, asszonyok halomba dobáltak magukról minden ragyogót, aztán meggyújtották az egészet és hazafias énekek zengedezése közben elégették...

Azóta senki sem hord Mezőkövesden ragyogót.

A reál gimnáziumbeli múzeum egyébként pompás példányokat őriz a látványosságokba menő fékötőkből amelyek igen díszes, érdekes alkotmányok. Különösen érdekesek a menyasszonyi, hófehér színű, selyemből, művirágokból, flitterekből készült tornyos fékötők (ilyeneket viselnek a Mária-leányok is), valamint a pillangós fékötők (ilyeneket viselnek a Mária-leányok is), valamint a pillangós fékötők, amelyeket csak a fiatal menyecskék viselhetnek, azok is csak a mézeshetük első három napján...

Szebbnél-szebb tobzódó színű selymekből varrott pruszlíkok — tele szívárványszínekben tobzódó himzésekkel — gazdagítják a múzeumot rajtuk bőséges arany és ezüst sujtás, sok ragyogó, selyemszalag és más pazar díszek, súlyos, szemkápráztató tömege.

A gyűjteményt méltóan egészíti ki néhány nemes, egyszerű színű, elegáns, egyszínű asztalterítő, amely azonban lepedőnyi terjedelmű, himzése pedig tökéletes harmóniájú, delikát izlésű. Ezek a remek darabok bármelyik uralkodó szalonjának is legparádásabb darabjai volnának.

Bármilyen szomorú is a matyó kézimunka sorsának előrevetett szörnyű árnyéka vigasztaló tünet is akad a pusztulás meredélyén: a reál gimnázium lelkes tanárainak dicséretes „egyéni akciója”, amellyel gondosan menteni igyekeznek a matyó művészet fennmaradásra érdemes darabjait. Most már aztán az szükséges, hogy arravaló segítség is siessen a tanárok és a matyók segítségére, megmenteni és új életerővel ellátni ezt az egyedülálló, nagyszerű, minden támogatásra érdemes népi művészetet! De gyorsan, mielőtt még nem késő!

Péchy-Horváth Rezső.

Hivatlan purifikátorok ellen

Ősrégi közmondás: az kiabál, akinek a háza ég. Kissé a mai állapotokhoz (ha parancsolják, a sajtó területére gondolok) idomíthatjuk és akkor így alakítható: az purifikál, aki legjobban reászorulna az alapos purifikációra.

Ha ma valamely foglalkozási ágban, annak is az ú. n. szakmájánál tisztogatást készítenek elő, — figyeljék csak jól — azonnal előugrik néhány céhbéli és vad dühvel nekiáll előzetes reformmunkát végezni. Természetesen csak szájjal (sajtóberkekben tintával). Mindenki elképedten és bámulóan nézi ezeket a buzgó prófétákat. Az elképedésnek és bámulásnak (mely nem tudja röhgésbe fulladjon, vagy dühöngjön) oka pedig, hogy ezek az élpurifikátorok szinte kivétel nélküli esetekben és történelmi következetességgel mindig olyanok, akik felett; ősi szólás-mondásunk szerint ég a ház. Természetesen nem veszik észre ezek a jámborok, sőt ostobák, — miután csak mélyseges ostobaság vezethet arra a gondolatra, hogy no, ha majd én ordítózom a többi ellen, akkor az én szennyem nem veszik észre (mindig rosszul elsülő szaladó-tolvajtrükk), — hogy

épen ellenkezőjét érik el céljuknak, azaz, hogy legelőször ők tűnnek szembe, mivel a naivitások kora lejárt és a bölcs közmondás az égő házzal már igazolódott.

Nem, édes egy hivatlan purifikátoraim, Önök mélysegesen tévednek. Az Önök háza ég, azért akar-nak pápábbak lenni a pápánál. Azért kiáltoznak fogják-meget, hogy Önöket ne fogják meg. Minő ostobaság!

Kár az erőlködésért! Először önök jönnek, mert ez a dolgok rendje és ez az erkölcsi követelmény is.

(l—pk—dó.)

A csehek Magyarországon: Hutter-Leverék rombolása a szappanpiacon

Nemcsak a közvetlenül érdekelt szakmát, hanem az egész ország közvéleményét is foglalkoztatják már azok a törekvések, amelyek a szappankartel megalakítását és ezzel ennek a közszükségleti cikknek nagyarányú drágítását célozzák. Ismeretes, hogy ezeknek a törekvéseknek mozgatója a Hutter-Lever rt., idegen érdekelttség, amely eddig is uralta a piacot és hatalmas összegeket juttatott a magyar fogyasztók zsebeiből külföldi részvényeseinek. Ez a cseh érdekelttség akarja most sorra felszippanítani szappangyárainkat. Az első ezek közül a Flóra lenne. A minden oldalról megnyilvánuló tiltakozás természetesen akadályozza Hutteréket tervük maradéktalan keresztülvitelében. Újabban pedig épen a Flóránál olyan mozzanat merült fel, ami hátráltatja a kartel kialakulását, egyúttal azonban megmutatja a vállalkozás igazi arcát is. A Flóra nyugdíjasairól van szó, akiknek igényét, a tranzakciónál felrúgni szeretné az idegen tőke. Hutterék nem óhajtnak akceptálni a magyar tisztviselők nyugdíját, lehetetlen feltételeket szabnak és így félő, hogy a Flóránál súlyos igazságtalanság éri a hosszú évek után szinte uccára kerülő véreinket.

Reméljük, hogy ez nem történhet meg és a hivatalos beavatkozás állj-t parancsol majd a kartelcéljainak elérése érdekében szinte vakon tobzódó idegen manipulációnak.

Vádak a Nemzeti Balesetbiztosító ellen

Nem első alkalommal halljuk, hogy a Nemzeti Balesetbiztosító üzletvezetése hiányokat mutat, hogy nincs meg az a fejlődési vonal, melynek töretlensége nemcsak az intézet, hanem szinte elsősorban, a biztosítási alanyok szempontjából is annyira kívánatos.

A pool, amely nagyarányokra rendezkedett be, elégedetlen és egyelőre átszervezést szeretne végrehajtani. Különösen személyi vonatkozásokban. De egyébről is van szó. Nevezetesen az intézetek fájlalják, hogy betegségbiztosító tevékenységüket kien-gedték fennhatóságuk alól, hogy e tekintetben önnálóságukon rést ütöttek. Állítólag vissza akarják állítani ilyenirányu osztályaikat.

Nagyon érdekes cikkben foglalkozik a Nemzeti Balesetbiztosító külső- és belső bajaival a reprezentáns értékű „Magyar Hítel”. Idevonatkozó cikkéből általános okkulasra idézzük:

„nem személyi, hanem tárgyi szempontokon mulik a betegbiztosítás léte vagy felszámolása. Lehet az agóniát elhuzni: ehhez bizonyára értenek a betegbiztosítási intézmény vezető orvosai is; de a beteg már nem lehet meggyógyítani tüneti kezelése-
kel, csak úgy, ha felfrissítik a vérkeringést és a beteg intézményt

szervezeti intézkedésekkel támasztják alá. Ezek pedig nagyjából a következők:

1.) Széles alapokra kell az intézményt helyezni, mert a köz-kázatkiegyenlítéshez a nagy számok törvényének érvényesülése kell;

2.) Be kell kapcsolnia tehát az intézménynek a szociális biztosítás keretében nem biztosított összes társadalmi rétegeket, elsősorban azonban az agrárlakosságot;

3.) kis rezszi — nagy szolgáltatás, csak ez lehet a jelszó;

4.) egyszerűvé és érthetővé és főként rövidde kell tenni a

kötvényfeltételeket, amelyek mai alakjukban tele vannak hátsó ajtókkal, ellentmondásokkal s narancshéjakkal, melyeken a tájékoztatlan biztosított és együttbiztosított könnyen elcsuszhat;

5.) a szabad orvosválasztás legyen is szabad, — ma csak családok a szabad orvosválasztás ígérete, a kötvényfeltételek gátlásai mellett;

6.) a kötvényfeltételek több pontja nemcsak egymásnak mond ellent, hanem az 1927. évi X. t.c.-nek is és sokszor a biztosítási etikával sincs százszázalékos összhangban — ezeket a józan észbe beletűköző visszáságokat szintén meg kell szüntetni."

11 és 22 millió Pengő, avagy mit is jelent a „vendégforgalom“!?

Alig néhány hete egy díszülésem gyönyörű beszéd hangzott el legilletékesebb ajakról idegenforgalmunk eredményeiről. A méltatás megérdemelten érte mindazokat, akik olyan nagyon sokat buzgólkodtak ennek az igazán elsővonalban álló magyar ügynek előbbreviteléért.

Két számot állított egymás mellé beszédében a szóbanforgó „legilletékesebb“. Az egyik szám 16 millió P. Ennyit forgalmaztak a külföldiek. A másik szám 11 millió P, ennyit a vidékiek.

Állítsuk egymás mellé a két számot. Az első pillantásra látjuk, feltűnik, milyen kicsi a különbség, ami egyúttal döntően bizonyít ama régi érvelésünk mellett, hogy

a vendégforgalmat épen annyi erővel és intuícióval kell megfogni és építeni, mint az idegenforgalmat.

Ez a mi nagyon régi vesszőparipánk. Ezeket a hasábozon évekként ezelőtt szóról-szóra így írtunk többek között:

alakítsuk meg a Vengédforgalmi Szövetséget.

Ez év március 14-én meg is alakították a Vengédforgalmi Szövetséget, amelynek nevét mi adtuk, hiszen évekként ezelőtt harcoltunk érte szerény hasábjainkon. A Vengédforgalmi Szövetség egyik főcéljává tűzte ki a hazai nyaralás és weekend továbbfejlesztését. Büszkén állítjuk, hogy e sorok írója volt az első, aki hazánkban a weekend ügye mellett szót emelt és 1926-ban egy röpiratban szorgalmazta a weekend-szövetség megalakítását hogy ez az egészséges mozgalom, amelynek akkor itt nevét sem ismerték, talajra találjon. Ugyancsak e sorok írója sürgette cikkeik tömegével a hazai nyaralás új, észszerűbb és erőteljesebb alapokra való fektetését, kimutatva — 1929-ben történt! —, milyen óriási jelentőségű lenne a hazai nyaralóhelyek megfelelő megszervezése.

Hazai szokás, hogy a lelkes kezdeményezőt és propagátort kihagyják a lassan hivatalossá váló akcióból. Sebaj!

A fő az a bizonyos 11 millió szám! És most már csak az a fontos, hogy az út, amelyen elindultak, megtartsa a célhoz vezető egészséges irányát.

A Corvin-Áruház illegális zenés büfféje tönkreteszi a környékbeli kávéházakat és vendéglőket

Polgármesterünk rövid idővel ezelőtt ékes exposéban fejtette ki, mit jelent számunkra anyagiakban az idegenforgalom (hogy erkölcsiekben mennyit, azt rábízzuk minden józan agy bíráló érzékére!). A jelen voltak közt volt néhány kávéház- és vendéglős iparos is, akiknek gondoktól redőzött homlokán szinte ott látszott lebegni a kérdés:

miért nem esik szó arról, mennyit áldoz az idegenforgalom érdekeiért az ő szakmájuk, a vendéglősök, kávéházak, szállodások,

akik tudvalevően elsőek voltak, kik áldozatot hoztak a magyar idegenforgalom kiépítéseért és ma is első vonalban áldoznak további fejlesztéseért. Közvetve és közvetlenül. (Illetékeik, adók etc.)

Azt is hangoztatta az egyik lelkes felszólaló, hogy az idegenforgalomnak részese direkt, vagy indirekt úton mindenki. Ez tény, hiszen az idegen azzal, hogy itt „forog“, pénzt ad ki, amely forgása útján elkerül mindenkihez, mindenki hasznát látja. Anélkül, hogy különbséget akarnánk tenni azok között, akik úgy látják az idegenforgalom hasznát és élvezik a javát, hogy

mivel sem járulnak hozzá, tehát magyarul a sült galamb a szájukba esik és azok között, kik a haszon előidézésében részesek, még pedig súlyos áldozatok árán, megállapítjuk, hogy az idegenforgalomért annyi áldozatot hozó magyar kávéház és vendéglős szakma nem részesül annyi támogatásban, jóakarásban, amennyit ezért a készségeért joggal megérdemelne.

MOLNÁR FERENC

Remekműve

Előjáték Lear királyhoz

Ráday Imre, Percel Zita, Békefi László

Felléptével a

TERÉZKÖRUTI SZINPADON

Rendező: Tarnai Ernő

Azonkívül az új, vidám tavaszi kabaré revü

Dr. FAUSZT VISSZATÉR

A vezető szerepekben: Békefi László, Salamon Béla, Rajna Alice, Gárdonyi, Kőváry, Peti. László, Nagykovácsy Ilona, Herendi Mancsi, Sass Olly, Komlós és a nagy társulat.

Kezdet: 9 órakor — Telefon: 265-44

Sőt sérelmei is vannak, amelyek között nem utolsó helyen az illetéktelen konkurrencia áll, amit csak nemrég szabadítottak nyakára a *Corvin Áruház* étkeztető üzemei alakjában.

A laikus ámulva áll meg eme természeti csoda előtt: hogyan, étkeztető üzem a *Corvin Áruházban*. Hát *Emden* úr erre is képes!?

Igen, *Herr Emden* erre is képes és főleg arra, hogy étkeztető üzemei révén súlyosan megkárosítsa a derék magyar kávéház iparosok egész sorát, akik a *Rákóczi*-úton és környékén szenvedik a *Corvin*-konkurrenciát.

Kérdezzük, milyen jogon kaphat engedélyt a *Corvin* büffé arra, hogy 1. ott zene legyen; 2. hogy megszesse az áruház zárási óráján túl nyitva tarthasson, ami jogos felháborodást váltott ki az összes érdekelt szakmák körében. Ha pedig idegenforgalmi vonatkozással kezdettük cikkünket, megkérdezzük, mennyi idegenforgalmi illetéket fizet a *Corvin Áruház*. Megmondjuk, ebben az esetben mi istápoljuk az idegenforgalmát azal, hogy *Herr Emden* zsebét tömjük hazai pengőekkel, saját vállalkozásaink kárára és veszélyére.

Beszéltünk a kávéházipar egyik reprezentánsával, a kitünő *Gross Ödönnel*, aki a *Corvin* kávéház-trükkjéről a következőket mondotta:

„Példátlanul áll a *Corvin Áruház* esete, amellyel szakmánkba beleártotta magát. Tételes törvények ellenére, zene ürügye alatt jóval a rendes üzleti záróidején túl tarthat nyitva, amivel jogtalan versenyt támasztott amúgyis ezernyi gonddal küzdő szakmánknak. Dömping áraival azoknak a magyar üzemeknek existenciáját veszélyezteti, amelyek olyan jelentős szolgáltatást tesznek az idegenforgalom ügyének. Reméljük, hatóságaink mielőbb végét vetik ennek a mindenképen elítélendő manipulációnak.“

Úgy értesülünk, hogy az ügy máris legfelsőbb hely előtt fekszik, ahol szeretettel és megértéssel kezelik a kiváló magyar kávéházipar jogos panasztát.

A szalámigyarak ajándékai és a szalámi ára

Nincs széles ez országban ember, aki ne örülne a magyar szalámi külföldi térhódításának. Nincs, aki kifogásolná, hogy miért kap a szalámigyártás állandóan legkülönbözőbb kedvezményeket. Hadd kapjon, ha exportja révén hasznót hajt az országnak! Ha pénzt hoz ide és megbecsülést szerez a magyar munkának, a magyar árunak.

Amde nincs ember széles e hazában, aki ne kifogásolná — joggal! — a szalámi árát. Túl magas. Groteszkül sok.

Azzal a rengeteg kedvezménnyel szemben, amelyet a szalámigyártás bezsebel, bizony nem áll arányban a belső fogyasztásra piacra bocsájtott mennyiség oktanul magas ára!

ROYAL EXCHANGE KONTRA BIZTOSÍTÓPIAC

Kiléptünk a kartellből!

Ilyen című röpcédulával árasztotta el a közelmúltban a *Royal Exchange* biztosító a közönséget. A hatásvadászat e formájától eddig mentes maradt a biztosító szakma, amelynek békéjét most a *Royal Exchange* erőszakos fellépése felborította. A vendégjogot élvező és alaposan kihasználó angol társaság ugyanakkor, midőn

üzletét szeretné ezzel a módszerrel fellendíteni, elfelejti, hogy éppen a biztosítással szemben itt uralkodó sajátos felfogás miatt, saját esélyeit is a minimálisra csökkentti. Tudni kell, hogy sajnos nálunk igen nehezen hódít a biztosítás eszméje. Messze vagyunk még attól, hogy ez a nemzetgazdaságilag is nagyjelentőségű gondolat felszívódott volna. A statisztikák nagyon világos képet nyújtanak erről. Amilyen káros sokszor a kartelek tevékenysége egyéb szakmák területein, annyira elfogadhatónak mondható ezen a téren még a közönség szempontjaiból is. Ez paradoxon-szerűen hangzik, de a fentebb említett okoknál fogva igaz. Nemcsak a biztosító-vállalkozások egyéni üzletérdekei forognak itt, hanem a közösségé is, amelynél, mint állítottuk, nagyon fontos a biztosítás térhódítása. *Royal Exchange*-ék ezt a szempontot eltüntették a maguk látóköréből egy bizonytalan perspektívájú üzletpolitika kedvéért. Pedig bomlasztó lépésükkel a szakmának, a gondolatnak kárt okoznak, de tévednek, ha azt hiszik, hogy végeredményben maguknak hasznót hoznak ki ebből az áldatlan harcából.

Aschner adója és szíve

Egyetlen szóval sem mondjuk, hogy *Aschner* az *Egyesült Izzó* vezére valamennyit is eltitkolna jövedelmeiből az adóhatóságok előtt. Állítjuk, hogy mindent bevall. Igenis bevallja. De kérdezzék meg a kitünő urat, aki arról is híres, hogy leggyengébb szívé emberek sorsába tartozik. Fáj a szíve például a szegény magyar írókért, olyannyira, hogy nem is bírja látni őket. Beszéli, hogy *Aschner* éppen eme lágy szívűsége okából soha még fillérrel sem tudta segíteni a küzdő ifjú magyar írókat. Szószereint: nem bírta — hiszen nem jutottak elébe! Híres arról is az izzólámpakartell e koronázatlan fejedelme, kinek parancsszávára alakuló árak alatt nyög a magyar fogyasztó, — hogy állandóan azzal dicsekszik, hogy nincs pénze. Pedig tranzakcióiról, amelyet vállalatán kívül és belül hajt végre, bizony könyv készülhetne, ha akadna ügyes tollnok, betűrendbe szedni őket. Természetesen vissza kéne nyulnia a közelmúltba. (Mondjuk a *Juszt* izzóig!)

Miért vannak botrányok az Ügetőn?

Már lezajlott. Már szinte elfelejtették és csak a hatósági akták őrzik a szomorú esemény történetét. Mert szomorú volt az az eset már abból az egy okból is, hogy a magyar ügetősport pályáján ilyesmi megtörténhetett. A különben nagyon fegyelmezett magyar közönséget a végsőkéig felizgathatták jog és rendellenes intézkedéseikkel az ügető urai, hogy idáig ragadtatta magát a szenvedély. Kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy valami nincs rendjén az ügető körül. A közönség is érzi ezt és csodálatos, hogy hatóságaink eddig még nem találtak módot a beavatkozásra. Egyes sajtóorgánumok, amelyek szakszerűen foglalkoznak a lósporttal, már régóta feszegetik az ügető hibáit. Cikk cikk után világítja meg a bajok okait és mégsem történt semmi. Azaz történt, de az a közönség spontán fellépése volt, amikor a hűrt túlfeszítették.

Bizonyos bukméker-túlkapásokról beszélnek. Értelmetlen, hogy ezen a fronton nem lehet erőlyes kézzel rendet teremteni, amikor végre is a sport tisztaságáról és a közönség pénzéről van szó. Mint olvasuk, különösen az egyik buki geszciói keltenek állandóan zavart és felzúdulást.

Meg muszáj kérdezni:

ki az úr üggetőn?

A bukik, vagy az igazgatóság!??

És még egy kérdés:

a közönség „smafu”?“

Újabb „Schmoll-huszár” propaganda

izléstelen kísérlete fenyegeti az ország jóérzésű lakóit. Mint halljuk, *Kallós*, a Schmoll-gyár vezérigazgatója engedélyt kért arra, hogy „huszárságát” a *Nemzetközi Vásár* keretében ismét felvonultathassa.

Már annak idején általános felháborodást keltett a *Schmoll-cég* reklámirozásának ez a feltűnően, szinte botrányszerűen izléstelen módja. Még a parlamentben is szóváltottak a *Schmoll*-huszárokat.

Meg kell akadályozni *Schmollék* tervét. Van a reklámirozásnak ezer más módja, miért kell épen az anynyi dicsőséget szerzett magyar huszárt egy ostoba ötleten keresztül a gúny céltáblájára tenni. Tiltakozunk ez ellen a nemzeti érzés és a jóízűség nevében.

Három fillér egy pincér órábérére

Az Iparügyi minisztérium most foglalkozik azzal a kérdéssel, amelyet a Magyarországi Szállodai Éttermi és Kávéházi Alkalmazottak Országos, Egyesülete terjesztett eléje, hogy Budapesten és környékén a kávéházakban, éttermekben, szállodákban, pensiókban, bor- és sörmérésekben, tejivókban kávézó és étkezőhelyeken foglalkoztatott személyzet részére a legkisebb munkabéreket hivatalosan állapítsa meg.

Természetesen a munkaadók kézzel-lábbal tiltakoznak ez ellen a terv ellen és ellenbeadványukban arra hivatkoznak, hogy ez megdrágítaná a közönség rovására az üzemeket. Hogy azonban mennyire szükséges ebben az iparban a béreknek hivatalos megállapítása, arra élénk fényt vet a Mórnicz Miklós dr. kiadásában megjelenő Statisztikai Tudosító legújabb száma, amelyben kimutatja, hogy a mai heti 6 pengő alapfizetéssel szemben a pincérnek hetenként 7—8 pengő levonása van, azaz a kapott fizetésére még neki kell ráfizetni azért, mert dolgozik.

„A kávéházi üzemekben alkalmazott pincérek heti alapfizetése 6 pengő. Figyelembe véve a pincérnél szokásos heti 72—84 óras munkaidőt a heti fizetés (ott, ahol az a valóságban meg is kapják) óránként 3 fillér bérnek felel meg. A heti levonás 1.86 pengő — 2.81 pengő között váltakozik, a pincérnek azonban ezentúl is még a legtöbb helyen üzemi kiadásai is vannak. Ideszámít elsősorban a napi 40—50 fillér között mozgó töréspénz, (pohár, tányér stb.) Ugyancsak körülbelül ennyi a pincérek által fedezendő újságkiadás, amihez még hozzájárul a napi tíz fillér gyufaköltség, valamint a munkakabát mosatásának a költsége is. Az üzemi terhek helyenként a törzsfizetés keretét is meghaladják, olyannyira, hogy az alkalmazottaknak a fizetésből semmi sem marad, sőt gyakran borravalóból fedezik a költség többletét, ami tehát annyit jelent, hogy ilyen esetben az alkalmazott fizet a főnöknek azért, hogy munkahelye lehessen.”

— Meg kell jegyeznünk, hogy ezek a megállapítások csupán irányberek és igen gyakori az a helyzet, hogy még ezekkel az igen alacsony bérekkel is adós marad a munkaadói érdekeltség és a személyzet csupán a kényre-kezdre fizetett borravalóból él meg; — fűzi hozzá a Statisztikai Tudosító.

Azonban azokban az üzemekben, sem kedvezőbb a pincér helyzete, ahol borravalómegváltások rendszer van. A pin-

cérek ugyanis gyakran panaszkodnak arról, hogy kiszolgálási díj címén felszámított 10%-ból a főnökök az alkalmazottak részére csak 1—2%-ot juttatnak.

Okvetlenül szabályozásra szorul a vendéglátó iparban a munkaidő is. Ma 12—14 órát dolgozik naponta egy pincér, amely az egészséget gyökerében aláassa és a szervezetet tönkreteszi, annál is inkább, mert egészségtelen, gőzös és dohányfüstös munkahelyen kell ezt végezni.

A minisztérium tehát igen helyesen teszi, ha a pincérek érdekképviselőinek engedve mielőbb szabályozza a pincérek minimális fizetését és maximális munkaidejét.

Teljesen elhibázott a mozigépészek tanfolyama

A film és moziszakma fokozódó fejlődésének következménye, hogy mindig újabb problémák merülnek fel melyek sürgős megoldásra várnak. Egyik igen fontos és mind-ezideig teljesen elhanyagolt kérdés a mozgóképűzem gépészi és üzemvezetői szakképesítés újjászervezése.

Egy 1923-ban megjelent 3732/23 M. E. sz. Kormányrendelet előírja, hogy: „... tekintettel arra a veszélyre amit a film gyúlékony anyagánál fogva könnyen előállható tűzveszély a közönség körében előidézhethet, másrészt pedig arra a nagy értékre, amit a film és vetítőberendezés képvisel mozgóképűzemekben a gépészi teendőket, úgyszintén az üzemvezetői állást csakis szakképesítéssel rendelkező egyének tölthetik be...”

Ekkor létesítette a Belügyminiszter a m. kir. áll. mozgóképűzmgépkezelői szaktanfolyamot, melyet évente kétszer tartanak a Tavaszmező uccai Elektromosipari szakiskolában. A tanfolyam kilenc hétig tart tandíja: 140 pengő. Hallgatója lehet minden feddhetetlen előéletű 20 éves korhatárt elért magyar állampolgár, aki népiskolai kötelezettségének eleget tett. A vizsgázott hallgató 3 hónapi gyakornoki időt köteles eltölteni valamelyik mozi gépházában mely idő után a Belügyminisztertől működési igazolványt kap. Ez az engedély egyúttal gépészi és üzemvezetői jogosítvány is. Kiváló szakérők a tanfolyam előadói és nagyszerű pedagógiai érzékkel tanítják vegyes hallgatóságukat, akik között épp úgy megtalálható a nyugalmazott méltóságos és magasrangú katonatiszt, mint az állás nélküli magántisztviselő vagy szerelőinas. Tudatában vannak azonban, hogy jelen formájában ez a szaktanfolyam egyáltalán nem felel meg a követelményeknek. Tudják a hallgatók, tudják a tanárok és az illetékesek és csodálatosképpen még sem igyekeztek a fejlődéssel egyidejűleg emelni a tanfolyam színvonalát.

Mindenekelőtt gépésznek nem felel meg, mert egész idő alatt kizárólag elméleti kiképzésben részesül minden gyakorlat nélkül és az elméleti anyag is túlzottan széleskörű, amelyre egy gépésznek egyáltalán nincsen szüksége. Órákat és heteket töltenek el legfeljebb múzeális szempontból fontos tárgykörök ismertetésével, melynek következménye az, hogy három hónapi tanfolyamidő alatt csak az utolsó napon néhány percre juthat a tanteremben levő elrácsozott vetítógéphez és a számára legfontosabb gyakorlati jártasságot így természetesen nem szerezheti meg. Az elgondolás az volna, hogy a tanfolyam utáni 3 havi gyakornoki idő alatt a mozgóképűzemben sajátítsa el a gyakorlati ismereteket, ott azonban szemben áll azzal a paragrafussal, mely szerint vetítógépet csak az kezelhet, akinek működési igazolványa van. Végre is hát hol tanulja meg a vetítést a hallgató? Eltölti idejét, fizet 140 pengőt és vetíteni mégsem tud. Mért van akkor a tanteremben az a vetítógép? Vagy... mért van a tanfolyam?

Nézzük, mért nem megfelelő az üzemvezető szempontjából? Tegyük fel, hogy valamilyen módon titokban megtanulja

a hallgató a gépkezelést, amit nagyon helyesnek tartunk, mert bármi előfordul a gépésszel ott az üzemvezető, ért a géphez, megakadályozhat egy esetleg végzetessé válható bajt. Hála a statisztikának, mind ritkábban fordul elő ilyesmi, úgy, hogy az üzemvezető nyugodtan vezetheti az üzemet, ha tudja. Hogyan kell vezetni? Erre nehéz megfelelni, mert ezt nem tanulják a tanfolyamon. Az üzemvezető nem tanul többet, mint a gépész és a gépész ugyanazt tanulja, mint az üzemvezető. A tanfolyam itt téveszti célját. Az üzemvezetésnek adminisztrációs tudást, esetleg könyvelést, valamint célszerű filmkötések iránti érzéket és a mozgóképüzem vezetésének ezerféle csinját-binját, tehát sokoldalú képesítést megkövetelő állásnak kellene lennie.

Ma, amikor a legkisebb vállalat megkivánja még kifutójától is a négy középiskolát, lehetetlennek tekintendő, hogy

felelősségteljes üzemvezetői állásra minden komolyabb szaktudás, adminisztrációs jártasság nélkül csupán a kötelező népiszkolai végzettséget követelve engedje ki hallgatóit egy m. kir. áll szaktanfolyam.

Válasszák ketté ezt a tanfolyamot gépészi és üzemvezetői szakra és iktassanak be mindkettőnek megfelelő tantárgyakat, ahonnan nem hiányozhat a legfontosabb: a gyakorlat. Nem szabad, hogy ez a fontos szaktanfolyam csak egy paragrafusnak engedelmeskedve értelem nélkül működjön. Kiváló szakembereink vannak a tanárok között, igen sok állás nélküli fiatal diplomás juthatna kenyérhez az adminisztrációs órák tanításában, tessék sürgősen megoldani ezt a kérdést. Ez az állami szaktanfolyam ilyen szempontból megérdemelten beszekundázott!!

Szitznyi Jenő.

Üzlet-e a Dohányjövedék, vagy aktagyár?

Balogh Sándor házagpótló lapja, a minden vonatkozásban magas színvonalon álló „Reklámélet” legutóbbi számában a következő reflexiót hozza:

„Tisztelt Dohányjövedék!

Azt olvassuk a legújabb statisztikában, hogy közel kétszázmillió szivar maradt eladatlanul a Dohányjövedék raktáraiban.

Nem akarjuk azt mondani, hogy ez a roppant mennyiségű szivar a Dohányjövedék rossz tervgazdálkodását jelenti. Végre igazán nem lehet előre kiszámítani, hogy a divat szeszélye milyen irányban alakítja a nikotinisták guszpusát.

De ha már megtörtént a baj, akkor talán jó volna, ha a m. kir. Dohányjövedék, engedve az állami vállalatok büszkeségéből, olyan szimpla üzleti alapra helyezkedne, mint azok a szivargyárak, amelyek nem dohánymonopóliumos országokban működnek.

Hirdessen. Rendezzen olcsó végeladást azokból a szivarfajtákból, amelyek nem keltek eléggé. Az olcsóságnak nagy varázsa van. A fogyasztó publikum boldogan megvesz minden árut, amelyet úgy kínálnak, hogy: „féláron, kis hibával.”

Sok hozzáfűzni való nincs ehhez a nagyon okos íráshoz. Cikkünk címe mindent megmond. Az egész magyar közvélemény kérde

üzlet-e a Dohányjövedék, vagy bürokraták székhelye,

ahol aktagyártás folyik a törekvés helyett, hogy minél többet eladjanak a magyar dohánygyártmányokból? A nagyközönség félf szeretettel veszi körül ezt az intézményt. Nem közömbös, nyereséggel dolgozik, vagy ráfizet. A Dohányjövedéknek ki kell lépnie bürokratikus elefántcsonttornyaiából és a kommerciális szellem útjait igénybevennie, ha eredményeket akar elérni.

Hirdessen!

Üzleteket kössön!

A Dohányjövedéknél uralkodó atmoszférára jellemző egyébként a következő kis történet:

A közelmúltban egy előkelő közgazdasági személyiség, aki főleg exportügyletek kötésével foglalkozik és a külföldön jelentős összeköttetésekkel rendelkezik, egyik ilyen úttjáról visszatérve, felkereste a Dohányjövedék igazgatóságát azzal az ajánlattal, hogy módjában van a raktáron maradt gyártmányokból jókora

mennyiséget ehelyezni, esetleg rekompenzációs alapon. Meghallgatták, majd a következő választ kapta:

„megcsináljuk az üzletet, de azzal a feltétellel, hogy a közvetítők nem kapnak jutalékot!”

A közvetítő úr majd leesett a székről. Nem akart hinni a füleinek.

„Miért?” — kérdezte.

„Mert mi nem adunk jutalékot!” — volt a válasz, magyarázat nélkül.

„Akkor nem lehet megcsinálni ezt a sokmilliószivar üzletet, uraim!”

„Akkor nem csináljuk, de jutalékot nem adhatunk.”

Voilà!

Kicsiny, de jó tipp a „Zöld Kereszt” számára

Nagyszerű agilitású belügyminiszterünk igazi katonás gyorsasággal szervezte meg remek akcióját a nyomor leküzdése céljából.

Engedtessek meg nekünk ehhez a lélekemelően szép munkához egy tippel hozzájárulni.

Évekkel ezelőtt a Csepel-sziget egyik színmagyar falvában töltöttük a nyarat. Akkor született meg egy kis cikkünk a lehullott gyümölcsről, barackról, meggyről, cseresznyéről, amely métermázsaszámra ott rehadt a kertek fűvén, az ucca porában. Bizonyára más, sok száz faluban is így volt. Felvetettük akkor és most újra

HYPEROL

szájvíztabletta

ideális száj és torok fertőtlenítő

felvetjük a gondolatot, nem lehetne-e ezt a lehullásra ítélt gyümölcstömeget a pesti szegénységhez valamelyik jótékony egyesületen keresztül eljuttatni. Áldás lenne ez a sok vézna, csenevész pesti „srácnak“, akik a gyümölcsöt csak hírből ismerik.

A falú minden bizonnyal szívesen odaadná azt a gyümölcspluszt, amelyet értékesíteni nem tud és amely

egyébként ott rothad a földön, legfeljebb a legyek és darazsak híznak belőle.

Miért nem a pesti proligyerekek, akiknek arcán bizony elkelne egy kis egészséges, gyümölcsadta pír.

Csekély akarattal meg lehetne szervezni ezt a gyümölcsakciót, úgy véljük az egész a MÁV jóakarátán fordulhat meg.

Kedves Szerkesztőm,

most aztán akadt tollamra való bőven. Húsvét hetére csomó premierrel ajándékozták meg közönségüket a pesti szinidirektorok és a moziigazgatóságok sem akartak a versenyben alólmáradni. Résztvettek a nemes vetélkedésben hangversenyrendezőseink és így olyan gazdag programot kapott a publikum, hogy igazán kielégíthette művészet iránti vágyait. Egyedül a rádió nem erőlködött. A szokott semmiszínűségbe egyetlen élénkítő mozzanatot sem hoztak. Valósággal gyásjelentésnek hatott az ünnepi hetek rádió-műsora. Minek is! A publikum amúgyis kiguberálja a kettőnegyveneket, miért ambicionálni a jobbat, a szebbet. A fiatal, mint olyan szelleme lengi át művészi érzéketlenség kirívó jeleivel ezt a nagyszerű intézményt. Csak azt a kitűnő pár embert, igaz művészt (pl. Gyula diák) sajnáljuk, kiknek minden akarása megtörik a bürokráciába, aktagyártásba fulladt levegőtlenségben.

Operánkban egynéhány nemes veretű előadást élvezhetünk. Szinpad, zenekar, Márkus kezenyomását viseli. Friss levegő ömlik el a régi falak között és ez olyan jóleső, olyan egészséges, annyira szívből örvendezetteti a kritikust, hogy elmondhatja, ime bebizonyítódott: éraris műintézet is simulhat a kor igényeihez, adhat újat, nem történik semmi baj. Az pedig csak nem hiba, hogy a közönség visszazokik az intézethez, hogy jön és élvezi!

Németh Antal körül elülnek a hullámok. Néhány „édes mérges“ ugyan még fel-felkiált, de mi a szó a tények ellenében! A tények pedig a jobbnál-jobb előadások. Talán egyet nehezményeznénk mégis. Több munkáselemlés volna kíváncsi, hogy ezzel minden réteg visszavezetessék az ország első színházához.

„Az én lányom nem olyan“, hamar lekerül a miatta felzaklatott napirendről. Angol újdonság a soros. Amikor e sorok napvilágot látnak, már ettől hangos a Vig szinpada. Ma csak annyit, hogy bemutatását színészhaborúság, nagy méltatlankodások előzték meg. Végre is a direktió erős kézzel nyúlt a zsidójába, így alakult ki a kitűnő fiatalokkal erősen épékelt gárda, amelynek célja az angol darab révbejuttatása. Zagon állítólag mindent elkövetett, hogy a szerző albion szellemességeit magyarrá zamatosítsa.

Egyelőre még színházi vizeken lavíroz a Belvárosi direktora, akinek bemutatóját vegyes érzésekkel néztük végig és azzal a csodálattal vegyes tisztelettel, amely kijár a filmolimposz felé kacsintgató Bárdosnak, amikor egyszer Bulla nélkül hozott színre valamit műintézetében.

A férfinév alatt nő rejtőzik, ami előzetes pikantéria akar lenni a meséhez, melyben nincs új, ami nem baj, viszont vannak erős férfiaságok, ami előnyt jelent a jószemű, jószimatú hölgy-szerzőnek. A ma távlatihoz állította be mondanivalóit Gáspár Miklós, aki vígjátéknak indítja el a cselekményt, holott már apriori benne van a baj, a tragikum magja. Szépen, ízesen gördül minden. Segít a rendező, a remek kezű díszletművész és — ahogy mondani illik — tudásuk javával a szereplők. Ezek között még van azért nyesegetni való, főleg a különben igen talentumos Mezey egynémely mozdulásainál. Kár, hogy Bárdos erre nem fordított nagyobb gondot. A szerzőtől még jobbat is fogunk kapni.

Mese, hogy a „Meseáruház“ a régi, jó korszakát fogja revelálhatni a Fővárosi Operettszínház. Kissé sokszor hallottunk már ilyen „meséket“. Szerencse, hogy Eisemann és Polgár is „benn vannak“. A színészek között pedig Kabos, akinek minden megmozdulása egy-egy oszlop a siker nehezen kialakuló épületében. A Víg-színház szinte hollywoodi mértékkel adta a kiállítás, reméljük megkapja cserében a várt „táblákat“. Szívből kívánjuk, ámbár élünk a gyanúperrel, hogy úgy lesz, amint mondanivalóink rossz szóvice-kezdésében állítottuk.

Annyi nagy színház közül a legértékesebbet a legkisebb nyújtotta.

A Teréz-körúti Molnár darabban kedveskedett hű közönségének. Annyi évek után kristályos üdeséggel cseng a molnárfereci szó a kis szinpadon. Élvezettel hallgattuk a meg nem kopott szellemességeket, amelyeknek interpretálásában előljárt Rádai, akinek ez a szerep új utakat nyit. Kitűnő Komlós Vilmos. A megszokottan ötletes kabaré-részben természetesen ismét Békeffy vezet, akinek mindent átfogó, mélyenjáró humora mellett remekül elfér az Ady-dalok bűgő szépsége Nagykovácsi Ilona csipkézetten finom előadásában.

Wertheimeréknek ördögük van. A „méltóságos asszony“ nyal rekord felé száguldanak és a „Néma levante“ a Magyar kasszáját tömi. Vajjon mivel hálálják meg a ritka anyagi sikert színészeiknek? Erről néhány zamatos pletyka beszél. De róluk legközelebb, nehogy megzavarjuk a Heltai-előadások finom tónusát.

Szegény Sebestyén Géza. Ő vetett és más arat most a Városban. A pármái ibolyáról egyelőre csak annyit, hogy üdítő, hogy végre Horthy is belátta az évek száguldását és teret ad másnak is, még ha a másik fiatal is és nagyon tehetséges is.

Chacun à son goût — mondja francia közmondás és

ki tehet arról, hogy annak a bizonyos rétegből fakadó közönségnek kell, szükséglet a „Bikapanzio”. Kár a nagyképszerűségért. Nekünk sem „notregóit”. De kénytelenek vagyunk elfogadni, hogy a kofa- és handlétársadalom élvezi. Lelke rajta! Kár azonban a néhány igazán java színészért, közöttük is elsősorban *Sárossiért*, hogy ezt muszáj csinálnia.

Igaz-e, amit színházi tereken mesélnek, hogy a legnagyobb sikerrel operáló két éve debütáns szinidirektor oly sok erkölcsi és materiális eredmény után megcsömörlött volna? Pedig ime, hogy fut a „Mese a Grand Hotelben”. Nem hiszünk a hírek, rosszmaijúság, irigykedés lehet az alapja. Kell egy ilyen. úr a színházi metier-ben.

A halk szavak mesterének darabja, a *Sziodobogás*, igazán szép jövő felé szalad. Örvendünk rajta. Még itt símul a szíveinkhez a „Lila akác” ezernyi bája, ami a filmben támadt fel újra mindanyunk kedvére, még szánkban legutóbbi kedves frásának íze és most megint kapunk valamit, ami hibátlanul művészi Szép Ernőtől. Tessék elhinni, gyógyítóak a ma dúlakodásában az ő szavai.

A magyar film mintha megtorpant volna. Még csak legutóbb diadalmas statisztikát közölhettünk, most nem állunk jól a műsorral. Csak a régiak futnak. Egyedül az „Ember a híd alatt” szerzett osztatlan örömet. Erről a filmről mondjuk el, hogy új utat nyitott. Igazán az első tökéletes művészettel készített magyar film, amelynél nemcsak a szereplők — kivéve az erre nem való női főszereplőt, akinél decensebb méltóságos feleséget igényelnénk (ne tévedjünk, mi Lázár Mária kiválóságainak különben elismerői vagyunk) —, de kiemelve Kiss Ferencet: remekbeszabott alakítás (és ismét rámutatva a gyenge hatósági figurákra túljátsszák szerepüket), — hanem a magyar filmfotografálás diadala ez a munka, annak a lázas igyekezetnek szép eredménye, amellyel a német lencsetechnika elcsajájtására törekednek. Ezek után él a remény, hogy kapunk még jobbat is, mint a német és ha az eszközök bővebben állnak majd rendelkezésre, akkor színesebbet, mint az amerikai. Talán nem érjük el a színeknek, díszleteknek, emberanyagnak, azt a pazarló fokát, amivel a millió-dolláros filmeket tömők, de talán erre szükség sincs. Mert előtérbe nyomul a kérdés, kell-e a publikumnak, egészen speciálisan pedig a magyar közönségnek a dollármakerek számára készült film. Nem kell, bátran mondhatjuk, bennünket igazol a filmprodukciónál utóbbi kettő évének képe. Két-három fantasztikus arányú revüfilmen kívül alig érték el komoly sikert, annál több volt az abszolút bukás.

Milyen keserűség számomra úgy kezdeni filmmondanivalóimat, ahogy tettem: megtorpant volna a magyar filmgyártás. Erdemes elolvasni a kitűnő „Magyar Mozi és Film” idevonatkozó cikkét. Szabadjon néhány sort szóról-szóra idéznem az aggodással telített cikk néhány értékes mondatát. Azt mondja:

„De milyen lesz vajon a jövő, mit várhatunk a holnaptól, ez a bizonytalan kérdés vetődik fel mindazok előtt, akik a magyar filmgyártás fejlődését és jövőre kialakuló képét aggodva figyelik.”

„Mert valljuk be őszintén, jelen pillanatban a magyar filmgyártás jövőbeli képe valóban nagy kérdőjelként lebeg előttünk! Tavaly ilyentűl filmgyártóink már kész programmal, felkészülten, a műtermek kibérlésének fix dátumával kezdték megtenni előkészületeiket a magyar produktumaik gyártásához, sőt húsvét táján már felvételezések is történtek, az idén azonban csak a tépelődést, tétovázást elmúló arcokat látjuk magunk körül, a filmgyártás berkeiben.”

Az elszomorítóan fájó bevezetés után körinterjúban szólaltatja meg a film vezérkarának legjelesebbjeit. A válaszok tele pesszimizmussal, váddal, kétkedéssel és semmittevés ígéretével. Alig egy-két kivétellel, mind sötétnek, bizonytalanoknak látja a jövőt.

Közönségünk értelmetlenül áll eme letörés előtt. A közönségünk megtette a magáét. Olyan szeretettel karolta fel a magyar filmet elnézte hibáit, gyengéit, ahol hazai produkciót

hirdettek, tódult. Mi az oka tehát ennek a visszaesésnek?

Egyelőre nem fejtegetjük a dolgot. Ellenben *Igaztollú* elhatározta, hogy, szemben a szaklappal, de mégis melette és vele a közös cél érdekében, a közönséget fogja megszólaltatni! Amihez a t. Szerkesztő és a különösen t. Publikum szíves támogatását elvárja!

Azt hallja Igaztollú, hogy jövő szezónra nagytakarítás készül a különböző rendű és rangú lokálok között. Okot erre a *Rozsnyai*-affér szolgáltatott volna. Lehet. Igaztollú tisztelettel ajánlja az illetékeseknek, hogy ugyanakkor, amikor a „művészeti” produkciók mélyére néznek, nézzenek körül az árlapokon is. Van ott mit nézni való! Mert miért kell magyar bor hűtized literjéért 7—10 P-t fizetni az *Arizonában* és hasonlórú helyiségekben. Talán, mert lámpák helyett nők csüngenek a csillárról. Állítólag minél nagyobb propagandát kell csinálni borunknak! No, nem *Rozsnyai*-módon!

Egyébként mindig jóillatú magyar bort kíván a búza és a békesség mellé.

Olivér.

Ismét Izsákékról

Valószínűleg egyik legutóbbi számunkban megjelent cikkünk nyomán hozza a kitűnő „Reklámélet”:

Furcsa konkurenciát kapott

a reklámszakma az *Izsák József festékgyár* takarékosági gesztusa révén. A cég körlevél útján hívja fel alkalmazottait arra, hogy üres óráikban, odahaza, kutya-kötelességük a cég számára új reklámtípusokat ötleni. Furcsa dolog egy kicsit... Az a jóra való kiszolgáló, inas vagy könyvelő, aki egész nap gürcöl, hogy napi munkáját elvégezze, még munka után sem pihenhet; üres óráiban ötlenie kell, mert ellenesetben megissza a levét. Hogy milyen alapon igényli ezt a cég alkalmazottaitól, nem tudjuk. De mindenesetre jellemző, hogy amikor szövegírók tervezők egész sora áll rendelkezésre, a cég ezt a mindenesetre olcsóbb, de kétségtelenül antiszociális módot választja. A konkurencia különben nem jelent veszedelmet a szakmának. Az első körlevél, állítólag, silány eredményt hozott.”

Érdeklődő kisleveles. 1. Valószínűleg június első napjaiban. 2. Mesterségesen. 3. Lehet nyugodtan. — *Olajkút, Fő-u.* Országos játék volt csupán, sajnos, nem valóság. Tessék azonban evégből közvetlenül a cikkben jelzettekhez fordulni, bizonyára kész örömmel nyujtanak felvilágosítást. Figyelmét köszönjük. A hiányzó példányokból csak azt az egyet tudtuk címére feladni, a többiből nincs, nem maradt egy sem. Elfogyott annak idején ez a sorozat mind, sőt még ma is kutatgatnak utána. A városi hírek keltettek akkor országos érdeklődést. Nagyon sajnáljuk, hogy nem állhattunk ebben nb. rendelkezésre. — *Mi az igazság?* Levele hol bántó, hol jóakarató célzatú. Tegyük fel, hogy nem vesszük észre, amikor csipni próbál, szeretnénk tárgyilagosságot feltételezni Önnél. Ilyen szellemen válaszolunk. Nagyon kényes kérdés. Hol lehet itt megvonni az egészséges határvonalat a jogosítottak és a jogtalanok között? Fel kell vetni a kérdést, jogosítottak alapja-e az engedély, illetve a jogosultság jelenti-e mindjárt a hivatottságot is? Semmiestre sem. És fordítva: az engedély hiánya egyszersmind hiánya a hivatottságnak is? Ugyebár nem. Nos, ebből a paradox

helyzetből adódik a dolgok teljes zűr-zavara. Egy csomó engedélyes nivalan van mindenestre és egy sereg engedély nélküli hivatott is. Hogy aztán az engedélyes hivatlanok a legnagyobb szájuk, az természetes. Nekik áll érdekükben a melletti dönténi és lármázni az engedélytelen hivatottak ellen. Joggal félnek ettől a konkurrenciától. Rendteremtés? Ugyan kérem! Rendet csak az állapotok természetes fejlődése hozhat. Minden erőszakos megoldás azt fogja eredményezni, hogy egy csomó korrekt, odaváló, hivatott egzisztenciát megbántanak a hivatlanok, de engedélyes nagyszájuk javára. Ez kell? Ugyebár ez nem kívánatos. Pedig így lesz, ha azt az elgondolást akarják keresztülvinni, amiről olyan sokat beszél a fáma. Valahogy így látjuk a dolgot és velünk együtt így látja nagyon sok józanítéletű, főleg egyenes ember. — *B. V. Sopron.* Ez kérem nem a mi mesterségünk. Nem ajánlhatunk. Ha Pestre méltóztatik jönni, szívesen állunk útmutatással szolgálatjára. Üdvözet. — *Széchenyi-uccai, Debrecen.* Már régen készülünk ennek a még mindig fővonalakozásaiban homályos ügynek alapos tárgyalására. Igen szívesen vennők, ha az adatokat rendelkezésünkre bocsátaná. Nem mult el még az időszerűsége, épen ezért volna érdemes széles keretben foglalkozni vele. Várjuk tehát. Annak a bizonyos „városi” úrnak csak annyit: fa még nem nőtt az égig, az ő fája sem nő tovább a mogyorókokornál! Köszönet érte. — *Többeknek:* helyhiány miatt részint levélben, részint a következő számban válaszolunk. A késedelemért szíves elnézést kérünk.

Engel Ármin nem nyugszik

a Drasche-nél megint „zajlik”. Most bizonyos 800.000 P-k relyteljesnek látszó ügyét kaparta elő, hogy Lukács elleni harcát tovább folytathassa. Nem tudjuk, érdekében állt-e a Draschének Engel eme gesztusa. Mert ez a 800.000 P-s tétel úgy látszik nem csak a Draschének érdekli. Állítólag bizonyos útéptítés körüli juttatások fekszenek a 800.000 P mögött egy kerámiai vállalatot keresztül.

Hohó, Engel Ármin! Gyerünk tovább egy lépéskével a választott bíróság és a Drasche-i falak mögül.

Ki a napfényre ezzel a 800.000 P-vel, Engel Ármin!

A nagyközönség szeretnetisztán látni végre ebben a Drasche — „monstre” (ez a szó most szörnyet jelent) pör-sorozatban.

Joga van hozzá akkor, ha a most előkotort 800.000 P körül igaz az, amit a fáma suttag!

Szegő István: Takard el arcodat. A fiatal költő, aki fenti című kötetét adta át nemrég a nyilvánosságnak, már korábban szép nevet és elismerést szerzett magának őszinte tehetségre valló írásaival: verseivel. Új kötete izmosabb, mint az előbbieik, elmélyültebb, csiszoltabb. Nagyobb térre volna szüksége, több lehetőségre, hogy jobban megismerjék, mert megérdemli, mint hivatott költő és még mint ember, aki a verseken keresztül mindannyiunk érzeit szólaltatja meg, tehát nem elvont líra a munkája, hanem a napi robogások, történések valamennyiünket érintő megnyilatkozásainak tolmácsa. Különösen szépek fordításai. Néhány Kästner vers mesteri átültetése.

* *A Baross Gábor Kör országos közgyűlése.* A Baross Gábor Kör a közelmúltban országos közgyűlést tartott, melyen a Kör tagjai az ország minden részéből igen nagy számban jelentek meg. Népesebb küldöttség jött Szegedről, Debrecenből, Miskolcra és Kaposvárról. A közgyűlésen megjelentek: Szilágyi Ernő pénzügyminiszteri tanácsos, Judik József a Nemzeti Bank helyettes igazgatója, Markóth Jenő iparügyi miniszteri tanácsos, vitéz Dénes Ottó tábornok, Rohringer Sándor egyetemi tanár, Javornitzky Jenő, Bessenyei Ferenc a cukorkartell elnöke, Stein Emil a kereskedelmi Bank elnöke, Temesváry Broniszláv ezredes és még sokan mások. Zajgóvári A. Károly dr. országos elnök megnyitójában bejelentette, hogy Bornemisza Géza iparügyi miniszter levélben mentette ki távolmaradását, de biztosította a Kör vezetőségét, hogy teljesen magáévá teszi a Kör törekvéseit. Az elnök ezután hangsúlyozta, hogy a Kör a kereskedelmi és ipari pályákra készülő és az azokon működő érettségizett és egyetemist, illetőleg főiskolát végzett ifjúság kultúráis, gazdasági és társadalmi érdekeinek képviselője. Célja az, hogy az intelligens ifjúságban a kereskedelmi és ipari, valamint más gazdasági pályák iránt az érdeklődést felkeltsse, az ifjúságot gyakorlati szakosztályai révén gazdasági továbbképzésben részesítse.

Fatális gyógyszer-tévedések.

döbbsentik meg nyakra-főre a közönséget. Még élénken emlékezünk a kis ikerpár tragédiájára és ime, itt van Novák Gabi esete, élt 4 évet és egy „um”-szócska, vagy egy pont miatt befejezte rövidke pályafutását. A szülőknek póóllhatatlan veszteség, a napi krónikákban három sor, a satiztikában egy vonás csupán, mégis fel muszáj figyelni ezekre az úgyszólván állandósuló gyógyszer-kalamitásokra.

Az illetékesek nem hagyhatják figyelmen kívül, mennyire csökkenti a közönség bizalmát az ilyen esemény a gyógyáruk iránt és milyen nagy az ellentét a gyógyszerkészítők egyre-másra kiderülő megbízhatatlansága és áraik között.

Nagyon drágák a gyógyszerek. Legalább teljesen megbízhatnák bennök a beteg!

Helyesbítünk. Nem is a gyógyszer megbízhatatlan, hanem, aki adja, illetve, aki készíti. Ezt sem szabad szó nélkül hagyni.

Az sem jó, hogy nincs benne gyógyító anyag de mégkevésbé kívánatos, ha gyógyanyag helyett mérég van benne.

* *Szegedi Ipari Vásár:* május 31-től június 11-ig. Szeged városa évről-évre két jelentős megmozdulással ad élejt magáról. Az egyik a szabadtéri játékok, a másik a Szegedi Ipari Vásár. Az idén május 31—június 11 között rendezik meg a VIII. Szegedi Ipari Vásárt. Ez a vásár kiemelkedő gazdasági megmozdulás, mert kézműipari jellege mellett háziipari, népművészeti és iparművészeti vonatkozású. Különös jelentősége van az idei vásárnak, mert most adják át rendeltetésének az első magyar ipari árumintacsarnokot.

* *Egy teljes hónapig érvényesek a Budapesti Nemzetközi Vásár utazási kedvezményei.* A Budapesti Nemzetközi Vásár külföldi látogatói számára a magyar vonalakon engedélyezett 50% utazási kedvezmény ebben az évben egy teljes hónapig éspedig április 18-tól május 28-ig áll a vásárigazolvánnyal érkező vásárlatók rendelkezésére.

* *Debreceni Első Takarékpénztár* mérlegét a napokban publikálta. Az intézet ismét fejlődött. Tiszta nyeresége 16.201 P volt.

* *Magyar Általános Köszénbánya rt.* a magyar gazdasági élet reprezentáns vállalata ismét a várákosoknak teljesen megfelelő mérleget adott az 1935. üzleti évről. A mérleg fejlődésről számol be, a nyereség emelkedett.

* *Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság* mérlegét emelkedő forgalom, óvatos üzletpolitika jellemzi. A vállalat az előző évvel azonos, részvényenként 8 pengős osztalékot fog fizetni.

* *Magyar Jelzáloghitelbank* 1936. évi üzleti eredményeiről az ápr. 6-án közzétett mérleg így tájékoztat: tiszta nyereség 57.681.80 P, 27.681.08 P-t a jövő év számlájához visznek át ebből az összegből, míg 30.000 P-t a régi nyugdíjak tartalékába helyeznek.

* *Nagybátány-Újlaki Egyesült Iparművek rt.* mérlegmegállapító ülésén elhatározták, hogy az intézet osztalékát a tavalyi 75 fillérről 1 P-re emelik fel részvényenként. A mérleg kitűnő eredménnyel zárult.

* *A Magyar Köztisztviselők Fogyasztási-, Termelő- és Értékesítő Szövetkezete* 1935. üzletévi nyeresége 115.324 P volt.

* *A Pécsi Takarékpénztár* az 1935. üzletévről kitűnő mérleget produkált. Az intézet 5 P-ös osztalékot fizet.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

LUKÁTS ELEMÉR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII. Károly körút 5. V. 5. — Telefon: 34-9-23.

Előfizetési ár egy évre (kiadványainkkal együtt) 40.— P.

Póstatakarékpénztári csekk számla: 34.255.

Késziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.